

[Басты бет](#) / [Заңнама](#) / [Заңнама](#)

Қазақстан Республикасының Орман Кодексі

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің он екінші сессиясында 1993 жылдың 23 қаңтарында қабылданды. Күші жойылды - Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 8 шілдедегі N 477-II Кодексімен.

[Қайта оралу](#)

Бірінші бөлім

Жалпы ережелер

I тарау. Негізгі ережелер

1-бап. Орман заңдарының міндеттері

1. Қазақстан Республикасы орман заңдарының міндеттері ормандардың экологиялық және ресурс қуатын арттыру, орман ресурстарын ұтымды және сарқылмайтын етіп пайдалану, оларды сақтау, қорғау және ұлғайта өсіру жағдайларын қамтамасыз ету мақсатында орманды иелену, пайдалану, жұмсау жөніндегі қатынастарын реттеу, орман қатынастары саласында заңдылықты нығайту болып табылады.

2. Орман қатынастарын реттеу орман биосфераның, ғаламдық экологиялық, әлеуметтік және экономикалық мәні бар аса маңызды бөліктерінің бірі екені, оның жай-күйі Жер бетіндегі тіршілік жағдайын айқындайтыны негізге алына отырып, жүзеге асырылады.

2-бап. Орман заңдары

1. Қазақстан Республикасында орман қатынастары осы Кодекспен, соған сәйкес шығарылатын Қазақстан Республикасының заңдарымен және басқа да нормативті актілерімен реттеледі.

2. Жер және су қатынастары, сондай-ақ өсімдіктер (ормандардан басқа) және жануарлар дүниесін, жер қойнауын, атмосфералық ауаны сақтау және пайдалану жөніндегі қатынастар Қазақстан Республикасының арнайы заңдарымен реттеледі.

3-бап. Орман қоры

1. Барлық ормандар, сондай-ақ орман ағаштары өспейтін, бірақ орман шаруашылығының мұқтажы үшін берілген жерлер Қазақстан Республикасының орман қорын құрайды.

2. Қазақстан Республикасының орман қорына мыналар

2. Қазақстан Республикасының орман қорына мыналар кірмейді:

1) ауылшаруашылық мақсаттағы жерлерде өскен жеке түп ағаштар мен шоқ ағаштар, аграрлық-орман мелиоративтік екпелер, тал-шілік өсімдіктер;

2) темір жолға, автомобиль жолдарына, каналдарға, магистральдық құбырлар мен басқа да арналы құрылыстарға бөлінген белдеулердегі қорғаныш екпелері;

3) қалалық ормандардан басқа, қалалар мен басқа да елді мекендердегі жеке түп ағаштар мен көгалдандыру екпелері;

4) үй маңындағы, саяжай мен бау-бақша учаскелеріндегі жеке түп ағаштар мен шоқ ағаштар;

5) арнайы мақсаттағы плантациялық екпелер.

Аталған екпелерді пайдалану, оларды сақтау мен күту басқа заң актілерімен реттеледі.

4-бап. Орман қорының жерлері

1. Орман қоры жерлері құрамында мынадай жерлерге бөлінеді:

орманды жерлер (ағаш өскен, сондай-ақ ағаш өспеген - ағашы кесілген жерлер, өртең жерлер, ағашы селдір жерлер, алаңқай жерлер, бос жерлер, тұтаспаған орман дақылдары және басқалары);

ормансыз жерлер (ауыл шаруашылығының пайдаланатын жерлері, жолдар, кварталдық орман жолдары, өртке қарсы жарма жерлер және басқалары).

2. Орман қоры жерлерінің шекарасы орман орналастыру материалдары негізінде жерге орналастыру жұмыстарын жүргізген кезде белгіленеді және анықталады.

5-бап. Ормандарға меншік

1. Қазақстан Республикасында ормандар тек қана республика меншігінде болады.

2. Ормандарды иеленуді, жұмсауды және пайдалануды Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі тікелей немесе халық депутаттарының жергілікті Кеңестері арқылы, Қазақстан Республикасының Үкіметі, жергілікті жерлердегі атқарушы өкімет органдары және орман шаруашылығын басқарушы мемлекеттік органдар осы Кодекс белгілеген құзыреттер шегінде жүзеге асырады.

3. Орман қоры учаскелерін пайдалануға беру және орманға меншік құқығын іске асыру жөніндегі басқа да әрекеттер жасау орман шаруашылығын басқарушы мемлекеттік органдардың міндетті түрде қатысуы жағдайында жүзеге асырылады.

6-бап. Орман қоры учаскелеріне иелік ету

1. Орман қоры учаскелері тұрақты иелік етуге мемлекеттік орман шаруашылығы кәсіпорындарына, мекемелері мен ұйымдарына, сондай-ақ мемлекеттік табиғи қорықтарға, мемлекеттік табиғи резерваттарға, мемлекеттік ұлттық табиғи парктерге және мемлекеттік табиғи парктерге орман шаруашылығын жүргізу үшін беріледі.

Қазақстан Республикасының заңдарымен белгіленген тәртіппен орман шаруашылығын жүргізу үшін орман қорының учаскелері басқа да заңды ұйымдар мен нақты адамдар иелігіне берілуі мүмкін.

2. Орман қоры учаскелерін иелік етуге беруді Қазақстан Республикасының орман шаруашылығын басқарушы мемлекеттік органының ұсынысы бойынша жергілікті атқарушы өкімет органдары өз құзыреті шегінде жүзеге асырады.

органдары өз қызметін шегінде жүзеге асырады.

3. Орман қорының учаскелеріне иелік ету құқығы Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес берілетін мемлекеттік актімен куәландырылады.

ЕСКЕРТУ. 6-бап өзгерді - Қазақстан Республикасының 1999.05.11. N 381 [Заңымен](#).

ЕСКЕРТУ. 6-бап өзгерді - Қазақстан Республикасының 2001.01.23. N 151 [Заңымен](#).

7-бап. Орман қоры учаскелері иелерінің құқықтары

Орман қоры учаскелерінің иелері:

1) орман пайдалануды және өзге де шаруашылық қызметін жүзеге асыруға;

2) өздерінің иелігіндегі орман қорының жерлеріндегі жерді, суды, жалпыға мәлім пайдалы қазбаларды, жануарлар дүниесін және табиғаттың өзге де объектілерін белгіленген тәртіппен пайдалануға;

3) жобалық және техникалық құжаттамаларға сәйкес орман шаруашылығын жүргізу және орман пайдалануды жүзеге асыру үшін қажет үйлер мен құрылыстар салуға;

4) өздері әзірлеген өнімді және оны өткізуден алынған табысты меншіктеуге;

5) ағаш кесу билеттерін, ордерлерін немесе орман билеттерін бере отырып, бұл үшін бөлінген учаскелерде заңды ұйымдар мен нақты адамдардың орман пайдалануына және басқа шаруашылық қызметін жүзеге асыруына құқық беруге;

6) мемлекеттік немесе қоғамдық мұқтаждар үшін орман қоры жерлерін алып қою, сондай-ақ орман өсімдіктері үшін залалды заттар бөлетін объектілерді салу мен пайдаланудан туатын ормандар сапасының нашарлауы салдарынан шеккен зияндар көлемін толық өтеуге құқылы.

8-бап. Орман қоры учаскелері иелерінің міндеттері

Орман қоры учаскелерінің иелері:

1) орман шаруашылығын қолданылып жүрген орман заңдарына және орман шаруашылығы қызметін реттейтін басқа нормативтік құжаттарға, сондай-ақ орман орналастыру құжаттамаларына сәйкес жүргізуге;

2) ормандарды ұдайы ұлғайта өсіруді, сақтауды, қорғауды, санитарлық жай-күйін жақсартуды, оларды күтіп-баптауды, ормандардың өнімділігі мен орман топырағының құнарлылығын арттыруды, орман пайдалану ісін ұйымдастыруды, орман орналастыруды жүргізуді, ормандар мен аңшылық жануарлар дүниесін есепке алуды қамтамасыз етуге;

3) орман қорының ресурстық қуатын ғылыми негізделген нормалар шегінде пайдалануға;

4) жұмысты орманның табиғи ортаны туғызатын және табиғи ортаны қорғайтын қызметтерін сақтауды, сондай-ақ екпе ағаштарды, емдік, тағамдық және техникалық шикізатты дер кезінде қалпына келтіру жағдайларын қамтамасыз ететін экологиялық жағынан оңтайлы әдіс-тәсілдермен жүргізуге, ормандарды, жануарлар дүниесін ұтымды пайдалану, ұлғайта өсіру, сақтау және қорғау жөніндегі осы Кодексте, Қазақстан Республикасының басқа да заңдық және нормативтік актілерінде көзделген өзге де талаптарды орындауға;

5) орман қоры аумағын өртке қарсы және санитарлық жағынан оңтайлы орналастыруды қамтамасыз етуге, ормандарда өрт қауіпсіздігі орман пайдалануды жүзеге асыру ережелерін

орт қауымында, орман пайдалануды жүзеге асыру ережелерін бұзудың, сондай-ақ орман заңдарын басқа да бұзушылықтардың алдын алуға, оларды дер мезгілінде айғақтап, тыйып отыруға, орман өрттерін сөндіру, орман зиянкестері мен ауруларына қарсы күресу жөнінде қажетті шаралар қолдануға міндетті.

9-бап. Орман қорының учаскелерін иелену құқығын доғару

1. Орман қорының учаскелерін иелену құқығы мынадай жағдайларда:

- 1) иеліктен өз еркімен бас тартқанда;
- 2) орман қорының учаскелері иелігінде болған кәсіпорын немесе өзге шаруашылық қызмет субъектісі қызметін тоқтатқанда;
- 3) орман қорының жерлерін мемлекеттік немесе қоғамдық мұқтаждар үшін белгіленген тәртіп бойынша алып қойғанда;
- 4) орман қорының учаскелерін мақсатына қарай пайдаланбағанда;
- 5) орман шаруашылығын тиімсіз жүргізу салдарынан ормандардың жай-күйінің нашарлауына, олардың суды сақтау, қорғау, климатты реттеу, сауықтыру және өзге де пайдалы қасиеттерін төмендетуге, орманды нашар сақтауға әкеліп соқтырғанда доғарылады.

2. Қазақстан Республикасының заңдарында орман қорының учаскелерін иелену құқығын доғарудың басқа да жағдайлары көзделуі мүмкін.

II тарау. Халық депутаттары кеңестерінің орман қатынастарын реттеу саласындағы құзыреті

10-бап. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің құзыреті

Орман қатынастарын реттеу саласында Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің қарауына:

- 1) орманға меншік құқығын жүзеге асыру;
- 2) Қазақстан Республикасының орман заңдарын әзірлеу мен жетілдіру;
- 3) мемлекеттік орман саясатын айқындау;
- 4) орман ресурстары үшін ақы төлеу принциптерін белгілеу;
- 5) республика облыстарының арасында орман қатынастарын реттеу;
- 6) орман заңдарын сақтауды бақылау жатады.

11-бап. Халық депутаттары облыстық Кеңесінің құзыреті

Облыстың әкімшілік шекарасында халық депутаттары облыстық Кеңесінің қарауына:

- 1) облыс халық шаруашылығы салаларының жалпы кешенінде орман шаруашылығын дамыту бағдарламалары мен жоспарларын бекіту;
- 2) қосалқы орман материалдары мен орманды жанама пайдаланғаны үшін ақы мөлшерлерін белгілеу;
- 3) орман шаруашылығын жүргізуді бақылау жатады.

12-бап. Халық депутаттары аудандық, қалалық Кеңесінің құзыреті

Ауданның, қаланың әкімшілік шекарасында халық депутаттары аудандық, қалалық Кеңесінің қарауына:

- 1) аудан халық шаруашылығы салаларының жалпы кешенінде орман шаруашылығын дамытудың бағдарламалары мен жоспарларын бекіту;
- 2) орман шаруашылығын жүргізуді бақылау жатады.

III тарау. Ормандарды мемлекеттік басқару және

орман шаруашылығын дамыту

олардың жай-күйін, ұлғайта өсірілуін,
сақталуын, қорғалуы мен пайдаланылуын
бақылау

13-бап. Орман шаруашылығын мемлекеттік басқару

Қазақстан Республикасы аумағында орман шаруашылығын жүргізу және орман ресурстарын пайдалану саласындағы мемлекеттік басқаруды Қазақстан Республикасының Үкіметі, жергілікті жерлердегі атқарушы өкімет органдары, орман шаруашылығын басқарудың мемлекеттік органдары жүзеге асырады.

14-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің құзыреті

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарауына:

- 1) мемлекеттік орман саясатын іске асыру;
- 2) ормандарды қорғаныш топтары мен категорияларына жатқызу және оларды бір топтан немесе категориядан басқасына көшіру;
- 3) орман пайдаланудың, өсіп тұрған ағашты босатудың, ағаш кесудің, ормандарды ұлғайта өсірудің, сақтау мен қорғаудың нормаларын, нормативтері мен ережелерін бекіту;
- 4) басқа да табиғат сақтау шараларының кешенінде ормандарды ұтымды пайдалану, ұлғайта өсіру, сақтау мен қорғау жөніндегі мемлекеттік бағдарламаларды бекіту және олардың орындалуын бақылау;
- 5) орман мониторингін, орман қорының мемлекеттік орман кадастры мен мемлекеттік есебін жүргізуді ұйымдастыру;
- 6) орман шаруашылығы саласында халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыру;
- 7) Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің құзыретіне жатпайтын басқа мәселелер бойынша орман қатынастарын реттеу жатады.

15-бап. Жергілікті атқарушы өкімет органдарының құзыреті

1. Облыстық әкімшілік шекарасында облыстық атқарушы өкімет органының қарауына:

- 1) Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес орман шаруашылығын басқарушы мемлекеттік органдарының келісімімен орман қорынан жер учаскелерін алу;
- 2) орман шаруашылығын басқарушы облыстық мемлекеттік органның ұсынуы бойынша орман шаруашылығын ұйымдастыру мен дамыту жобаларын келісу;
- 3) орман кадастрын, мониторингін және орман қоры есебін жүргізуді ұйымдастыру;
- 4) ормандарды қорғаныш болудың топтары мен категорияларына жатқызу жөнінде өтініш салу;
- 5) осы Кодекстің 35-бабына сәйкес облыс аудандары арасында орман қоры жерлерінен шабындық және жайылымдық шүйгін жерлерді бөлу;
- 6) ормандарды сақтау мен қорғау шараларын орындауды ұйымдастыру;
- 7) ормандардың жай-күйін, ұлғайта өсірілуін, сақталуын, қорғалуын және пайдаланылуын бақылау жатады.

2. Ауданның, қаланың әкімшілік шекарасында аудандық, қалалық атқарушы өкімет органының қарауына:

- 1) Қазақстан Республикасының Жер кодексіне сәйкес орман шаруашылығын басқарушы мемлекеттік органның келісімімен